N°. 415. 1854.

DE GRONDWET.

ZONDAG 24, MAANDAG 25 SEPTEMBER.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Het adres der Eerste Kamer.

Niet in allen deele is het adres der Eerste Kamer, in antwoord op de Troonrede, als een blooten weêrklank op dat Staatstuk te beschouwen. Er zijn enkele punten in, die meer zeggen dan de Troonrede wilde zeggen, en, over het algemeen, zijn, als het ware, de opmerkingen, welke wij ons veroorloofden omtrent de Troonrede te maken, opgenomen in het adres der Eerste Kamer.

Wij zijn voornemens, dit een en ander kortelijk aan te toonen.

Waar de Troonrede van onze betrekkingen met de vreemde Mogendheden sprak, werd gezegd, dat wij wederkeerig op eerbiediging onzer verpligtingen *mogen aanspraak blijven maken.* Wij deden opmerken, dat »aanspraak op iets maken« nog in geenen deele gelijk staat met, hetgeen eigenlijk behoorde te geschieden, *erkenning van die aanspraak.* Ook de Eerste Kamer schijnt dit gevoeld te hebben, en daarom heeft zij geantwoord: »Bij de verwikkelingen in ons werelddeel »ontstaan, zal, gelijk wij vertrouwen, het beginsel van »strenge onzijdigheid, door Uwe Regering in het belang »des Vaderlands aangenomen, en met stipte vervulling »van onze verpligtingen toegepast, *de aanspraak op »wederkeerige eerbiediging onzer regten door alle Staten* »DOEN ERKENNEN.«

Bij gelegenheid van deze zelfde paragraaph heeft de heer VAN HALL, op verzoek van den heer CREMERS, inlichtingen gegeven omtrent de zaak van GIBSON. Wat de Minister zeide kwam slechts bevestigen, wat de dagbladen daaromtrent reeds voorlang hadden medegedeeld; en te vergeefs hebben wij gezocht naar eenige verklaring, die regt zou doen wedervaren aan die »goede zijde«, op wier gezag *Handelsblad* en *N. Rott. Courant* verzekerden, dat de geruchten over de toedragt der zaak »zeer overdreven« waren. Terwijl het ons genoegen deed te vernemen, dat het geschil geen nadeel zou toebrengen aan de vriendschappelijke betrekkingen tusschen ons land en Noord-Amerika, mogen we niet voorbij gaan te constateren, dat de Minister volstrekt niet van de *beeindiging* der zaak heeft gewaagd. Over het voorname punt heeft zoowel de heer CREMERS als de heer VAN HALL gezwegen; want er is geen enkel woord gerept »*over het afgeven van stukken.*« Wanneer hetzelfde onderwerp in de Tweede Kamer ter sprake zal komen, vertrouwen wij, èn dat de vrager wat verder gaan zal dan de heer CREMERS, èn dat de Minister den kring zijner inlichtingen wat verder zal gelieven uit te strekken. Wij, althans, zijn zeer belangstellend te vernemen, of het »overdrevene« van de mededeelingen in de dagbladen, ook welligt in het feit betreffende de afgifte van papieren gelegen is.

Onze tweede opmerking is, naar het schijnt, door de Eerste Kamer niet uit het oog verloren. Wij hebben het hoogst onvoorzigtig, en in elk geval met de lessen der staathuishoudkunde strijdig genoemd, dat de Regering het volk vleide met het uitzigt van eene daling der eerste levensmiddelen, alleen als het gevolg van »*eene gezegende uitkomst van den oogst.*« Wij zeiden, dat »dergelijk verkeerd begrip, ook ontstaan uit de »weinige bekendheid met het verband tusschen den prijs »en de navraag, door geene voorzigtige Regering mag »worden aangekweekt; want tot welke buitensporigheden »zoodanig begrip, bij teleurstelling kan leiden, hebben »ons de jongste gebeurtenissen in België en Engeland »en nu ook, helaas! in eene enkele gemeente in ons »Vaderland geleerd.« De Eerste Kamer heeft dan ook zeer wijselijk de Regering in deze teregt gewezen en daardoor de hooge verwachting bij tijds getemperd, die op zoo losse schroeven, bij het volk is opgewekt. Met zeer veel juistheid is dan ook in het adres het volgende gezegd: »Het vooruitzigt op eene ruime opbrengst van »de meeste veldvruchten hier te lande, wordt door ons »met Uwe Majesteit zeer gewaardeerd. *Moge onbelemmerde handel en toevoer* weldra tot eene duurzame »vermindering der prijzen van de eerste levensbehoeften »*medewerken.*« De ware beteekenis van deze laatste woorden is bovendien door den heer VAN BEECK VOLLENHOVEN aangetoond, toen hij verklaarde, »dat het »noodig en goed was, dat de Natie wete, *dat het niet »alleen van ons afhangt*, om de prijzen te doen dalen, »*maar dat dit afhankelijk is van andere omstandighe»den*«. De teregtwijzing, welke de Regering hier ontvangt, moge haar, bij het opwekken van moeijelijk te vervullen verwachtingen, voor het vervolg omzigtiger doen zijn.

De paragraaph betrekkelijk de finantiële aangelegenheden is mede sterker van uitdrukking, dan zij, als blooten weêrklank op de Troonrede, zou behooren te zijn. Terwijl toch de medewerking verzekerd wordt, »om op behoedzame wijze tot eene vermindering van »lasten over te gaan,« voegt er de Eerste Kamer bij, dat zij dit met te meer gerustheid doen zal, »wanneer »*onafgebroken* schulddelging daarmede kan vereenigd »blijven«. Heeft de Eerste Kamer daarmede willen te kennen geven, dat *vóór alles*, *onafgebroken*, met schulddelging moet worden voortgegaan? Dat in geen geval aan vermindering van lasten mag worden gedacht, zonder dat te gelijker tijd ook een zeker bedrag van de schuld worde afgedragen? De gelijktijdige verwezentlijking van deze beide gedachten komt ons zeer moeijelijk voor, wanneer, hetgeen wij nu reeds voorzien, de beloofde »vermindering van lasten« niet van dien aard zal zijn, dat ze door niemand gevoeld of bespeurd wordt, en daardoor groote teleurstelling baren zal. Vermindering van lasten is geen *verandering van belastingstelsel;* aan *verplaatsing* van lasten kan derhalve niet gedacht worden; en wanneer men nu tevens *onafgebroken* met schulddelging zal moeten voortgaan, dan kan die *vermindering* wel niet anders dan in zóó onbeduidende mate geschieden, dat niemand er voordeel, maar alleen de schatkist er nadeel van hebben zal.

Eindelijk heeft het ons groot genoegen gedaan te zien, dat de Eerste Kamer, bij het stilzwijgen door de Regering in acht genomen, met nadruk op de voorschriften der Grondwet gewezen, en bijgevolg aan ons verlangen, ook omtrent *dit* gewigtig punt, voldaan heeft. Met ter-zijde-stelling van al hetgeen de Grondwet vereischt, stelde de Regering zich te vrede met de aankondiging eener partiële wet op het onderwijs. De Eerste Kamer antwoordt daarop, met ook de andere wetten, waarvan de Grondwet het tot stand brengen gebiedt, in herinnering te brengen: »Wij zien met ver»langen de aanbieding te gemoet van wetsontwerpen »op het onderwijs, *maar ook van de overigen, wier »indiening door de Grondwet is voorgeschreven.* Weten»schap en kunst blijven ons steeds groote belangstelling »inboezemen.« De heer VAN NISPEN heeft aller dank verdiend, dat hij, door een amendement, deze herinnering aan den grondwettigen pligt, in het adres heeft gebragt. Waar de Regering zich ontslagen acht, om te wijzen op de pligten, die op haar rusten, daar is de Vertegenwoordiging geroepen, zulks niet te doen vergeten. En de Eerste Kamer heeft die roeping bij uitnemendheid volbragt.

De discussiën zelven, over het adres, hebben niet veel belangrijks opgeleverd: de geest daarvan was bij uitstek gematigd. De heer VAN DAM VAN ISSELT was, trouwens, in de Vergadering niet aanwezig.

Wij eindigen met eene opmerking over een voor ons onverklaarbaar incident. Op § 3 stelde de heer VAN BEEK VOLLENHOVEN twee amendementen voor; *namens de commissie* verklaarde de heer VAN GOLSTEIN VAN OLDENALLER dat zij zich daarmede vereenigde; twee andere leden der commissie (de heeren VAN DER OUDERMEULEN en MARTENS VAN SEVENHOVEN) staan op en verklaren het tegendeel; en toen het op eene stemming aankwam verklaarden zich *alle vier leden der commissie* tegen de amendementen!

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Van alle kanten verneemt men de officiële bevestiging van het berigt, dat het expeditie-leger, 58,000 man sterk, den 14 dezer stellig te Eupatoria, op de westkust van de Krim, op 20 mijlen ongeveer van Sebastopol, is geland. Den 16den was dit feit te Konstantinopel bekend; den 20sten des avonds had men er te Weenen berigt van ontvangen. Men was gisteren nog niet gerustgesteld over de juistheid van het berigt, daar men niet gewoon is zoo spoedig berigten uit Konstantinopel te ontvangen. Deze snelheid heeft men te danken aan de organisatie van eene dienst van Tartaren (koeriers) tusschen de grenzen van Wallachije en Konstantinopel; deze dienst loopt tot aan het laatste Oostenrijksche telegrafenkantoor, van waar de berigten binnen weinige minuten naar alle groote steden van Europa kunnen worden overgebragt. Deze Tartaren leggen, naar het blijkt, den afstand tusschen Konstantinopel en Bucharest in vier dagen af. Zoo heeft men gisteren berigten uit Konstantinopel van den 17den ontvangen, meldende, dat de positie der troepen gunstig was.

Men zal begrijpen, dat de berigten, die men langs dezen weg ontvangt, zeer kort zijn. Men zal dus eerst later de bijzonderheden en de noodige inlichtingen kunnen ontvangen omtrent het gewigt van de operatien, die plaats hebben. Zoo moet men niet letterlijk het laatste gedeelte van de depêche opvatten, waarbij gezegd wordt, dat de troepen reeds den 14den onmiddellijk op Sebastopol zijn opgerukt. Het is reeds zeer veel, indien de 58000 man, die de vloten en de transportschepen aan boord hadden, in één dag zijn ontscheept en het is onmogelijk, dat ook het materieel in één dag aan land is kunnen worden gebragt. Men kan evenwel niet onderstellen, dat het leger op Sebastopol opgerukt zal zijn en zich in het binnenland zal wagen, waar het welligt door eene aanzienlijke Russische magt wordt opgewacht om den doortogt te betwisten, zonder van al het voor den aanval en de verdediging noodige materieel voorzien te zijn. De depêche voegt er toch ook bij, dat de vloten, dadelijk na de ontscheping der troepen, die zich daarop bevonden, naar Varna zijn teruggekeerd, om er de reserve van 14,000 man af te halen. Het schijnt ons dus niet aannemelijk toe, dat de reeds ontscheepte troepen iets ernstig zullen ondernemen bij de afwezigheid der troepen; in geval van eene nederlaag toch zou de toestand der troepen, die de zee achter zich zouden hebben en geene schepen om zich weder aan boord te begeven, inderdaad betreurenswaardig worden.

Uit dit alles schijnt te volgen, dat indien de ontscheepte troepen dadelijk naar Sebastopol zijn opgerukt, dit alleen is geschied, om op korten afstand van de plaats, waar men ontscheept is, een oord uit te zoeken, waar men zich kon versterken, een basis voor de operatiën vestigen en voordat men verder rukt, materieel en de reserve af te wachten, die de vloot te Varna zijn gaan halen. Bovendien bestaat het reserve-corps grootendeels uit Fransche ruiterij en het zou eene groote vermetelheid van de opperbevelhebbers zijn, een slag tegen de Russen te wagen, met eene zoo geringe kavallerie, als naar alle waarschijnlijkheid den 14den bij Eupatoria te land is kunnen worden gezet.

Het laat zich aanzien, dat men niet dadelijk het berigt zal ontvangen van een grooten veldslag of van de belegering van Sebastopol. Ongetwijfeld zal men binnen een paar dagen meerdere bijzonderheden omtrent de ontscheping vernemen, maar berigten omtrent iets beslissend kunnen zich welligt nog wel tot het einde der maand laten wachten.

De omstandigheid, dat de Russen het verbondene leger hebben laten ontschepen, zonder zelfs eene poging te doen om dit te beletten, moet natuurlijk tot zeer vele beschouwingen en redeneringen aanleiding geven. Is het eene list om het verbondene leger in het binnenland te lokken? Zijn de Russen daarentegen omtrent de plaats der ontscheping misleid en hebben zij welligt daarom de omstreken van Eupatoria geheel van troepen ontbloot, omdat zij niet ondersteldden, dat het leger op zulk een aanzienlijken afstand van Sebastopol zou ontschepen? Of heeft prins Mentchikoff welligt liever zijne geheele beschikbare magt rond Sebastopol zamengetrokken, om alle toegangen te bewaken, veeleer dan die op de verschillende punten te verdeelen, waar eene ontscheping plaats kan hebben? Zietdaar verschillende evenzeer aannemelijke onderstellingen. Het is daarom onzes inziens raadzaam zich daarin niet te verdiepen, maar de gebeurtenissen af te wachten, die elkander nu toch binnen zeer kort moeten opvolgen.

Men wil nog steeds, dat een der Russische grootvorsten zich naar de Krim zou begeven. Eene telegrafische depêche, gisteren uit Berlijn ontvangen, noemt den grootvorst Konstantijn.

De Engelsche en Fransche bladen deelen voortdurend depêches mede omtrent een bombardement van alle Russische zeehavens van de Zwarte zee, van Odessa tot Anapa; de afdeelingen van de verbondene vloten zouden die plaatsen bombarderen, naar men wil, om de aandacht der Russen af te leiden. Wij herhalen, dat al die beweringen onjuist zijn. Geen enkel kanonschot is tegen die plaatsen gelost op den tijd, waarvan de berigten spreken.

Voorts heeft de telegraaf ons uit Weenen gisteren medegedeeld, dat de Engelschen een Russisch stoomschip hebben bemagtigd, dat belangrijke depêches van Sebastopol overgebragt. Het berigt zegt niet, waarheen die Russische stoomboot die depêches moest overbrengen en deelt voorts geene enkele bijzonderheid mede. Wij wachten nadere bevestiging van dit berigt.

Zooals wij reeds gezegd hebben, zijn eindelijk de Russische soldaten uit de Donau-vorstendommen verdwenen. Volgens een telegraphisch berigt uit Jassy van 17 dezer, was op die dagteekening geen enkel Russisch soldaat meer in Wallachije, Moldavie of in Dobrudscha te vinden. Bij hun vertrek uit Moldavie hebben zij alle bruggen over de Pruth vernield.

Men heeft over Triest berigten uit Konstantinopel van den 10 dezer ontvangen, welke door die over Marseille zijn voorgekomen. Zij bevatten dus niets nieuws, behalve dat Perzie door de Turcomannen zou zijn aangevallen, die zich van Merid hebben meester gemaakt. Wij gelooven, dat dit berigt moet gevoegd worden bij de reeks berigten, waarbij men ons achtereenvolgens de breuk tusschen Turkije en Perzie, het vertrek van den Turkschen gezant uit Teheran enz. mededeelde: berigten die later, zoo als men weet, op officiële wijze uit Konstantinopel zijn wedersproken.

De berigten die uit de Oostzee melden, dat het Fransche eskader zich op weg bevindt om naar Frankrijk terug te keeren. De *Austerlitz* is op eene klip gestrand en is niet weder vlot geraakt, voor dat 21 kanonnen over boord waren geworpen.

Men schrijft uit Stockholm van den 15 dezer aan den Hamburger *Correspondenz*, dat er een diplomatisch geschil tusschen het Noorweegsche Gouvernement en het kabinet van Petersburg zou zijn ontstaan wegens een gedeelte van het gebied van de IJszee, waar de Noorweegsche Laplanders hunne rendieren gedurende den zomer laten grazen. Het Russische Gouvernement heeft dit plotseling verboden. De Storthing heeft de zaak overwogen, voegt het Duitsche blad er bij, en men schijnt tot de conclusie gekomen te zijn, dat de handelwijze van Rusland eigenlijk niet ten doel had, zich dit onbezette gebied te verzekeren en het af te sluiten, maar dat zij een staatkundig doel van veel grooter belang op het oog had.

Bij eene kabinetsorde van den Koning van Pruissen zal eene collecte in alle Evangelische kerken des Rijks worden gehouden; de opbrengst zal strekken om eene kerk en eene school voor de Duitsch-Evangelische Gemeente te Konstantinopel te stichten.

De vergadering der afgevaardigden van de Staten van het Tolverbond, is den 18 dezer te Darmstadt geopend.

De *Weser Zeitung* deelt thans eerst den tekst mede van de zeer uitgebreide Pruissische depêche van den 3 dezer, waarbij de houding van het Pruissische kabinet in de Oostersche quaestie wordt aangewezen ten gevolge van de laatste nota van den heer van Nesselrode. De *Cölnische Zeitung* doet opmerken, dat sedert het tijdstip, waarop dit stuk uitgevaardigd werd, eene belangrijke verandering in de betrekkingen tusschen de beide groote Duitsche hoven heeft plaats gehad.

Eene officiële mededeeling van den Minister van Finantiën te Weenen berigt, dat de inschrijvingen voor de nationale leening de som van 506,788,477 florijnen bedragen.

De Keizer en de Keizerin der Franschen zijn Dingsdag avond ten 9 ure, van Bordeaux te Parijs teruggekeerd. De Keizer maakt zich gereed om naar het Kamp van Boulogne terug te keeren. De Keizerin zou, naar men wil, dien tijd te Compiègne doorbrengen.

Men zal zich herinneren, dat op voorstel van de militaire bondsdirectie door de beide Zwitsersche Kamers in de laatste zitting is besloten, dat twee groote troepenverzamelingen tegen den herfst zouden plaats hebben, de eene in het Oosten, de andere in het Westen van Zwitserland en een belangrijke som werd beschikbaar gesteld om de kosten van deze kampementen te dekken. Eenige kantonnale besturen, die den maatregel bestreden, hebben zich tot den Bondsraad gewend en hebben zich vooral op bezwaren omtrent den gezondheidstoestand gesteund: de tegenwoordigheid van de cholera in de aangrenzende landen, die groote verzamelingen van manschappen gevaarlijk maakt; het naderende regensaizoen, dat het gevaar nog vermeerdert; de moerassige aard van den bodem van het Westen van Zwitserland, waar een der kampen zou worden opgerigt. Om al deze redenen hebben zij den Bondsraad verzocht het door de Kamers genomen besluit buiten werking te stellen.

De Bondsraad heeft over deze quaestie langdurige beraadslagingen gehouden en in de zitting van den 18 dezer is besloten, die kampen voor een onbepaalden tijd uit te stellen.

De berigten uit Spanje tot den 18den spreken steeds over dezelfde onderwerpen: de cholera en de verkiezingen. Te Madrid rekent men op de verkiezing der vrijzinnige constitutionnele kandidaten, maar men is minder gerust omtrent de verkiezingen in de provincie. De uiterste partijen spannen alle krachten in, om in eenige groote districten de overwinning te behalen, en men vreest, dat dit in vele plaatsen gelukken zal. De finantiele moeijelijkheden, waarin de regering zich bevindt, schijnen niet minder te worden. De dagbladen, die als de organen van het bewind worden aangemerkt, geven intusschen blijken van groot vertrouwen; zij protesteren voortdurend tegen alle geruchten omtrent verdeeldheid in het kabinet en omtrent ministeriële wijzigingen. De toestand is evenwel van dien aard, dat de bewindslieden al hunne geestkracht noodig hebben, om in alle eventualiteiten te kunnen voorzien. Men mag evenwel hoop koesteren, dat zij, al het moeijelijke van hunne taak beseffende, voort zullen gaan om met kracht het roer van den staat te voeren.

Onder de weinige staten, die in Zuid-Amerika voor revolutie en regeringloosheid bewaard zijn gebleven, is Chili de meest bloeijende. Sedert 25 jaren geniet dat land rust en vrede en is alzoo eene gelukkige uitzondering op de overige Zuid-Amerikaansche staten, Peru, Bolivia, Venezuela, waar revolutie op revolutie volgt, en die daarenboven met elkander voortdurend in oorlog zijn. In Venezuela waren de opstandelingen, volgens de laatste berigten, echter geslagen.

De laatste berigten van Port au Prince zijn van 26 Aug. Keizer Faustinus I heeft den 14 Aug. in persoon de zitting van de Kamer van afgevaardigden geopend, en heeft het land over de weldaden van den vrede geluk gewenscht. Het adres van antwoord op de Troonrede is met eenparige stemmen aangenomen en bewijst de volmaakte overeenstemming van alle staatsmagten. In de dagbladen van Haïti leest men niets omtrent het opeischen van de haven van Samana door de Amerikanen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Indiening van de Staatsbegrooting voor het jaar 1855.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG 23 SEPTEMBER.

In deze zitting is ingekomen een Koninklijk besluit, waarbij de Minister van Financiën gemagtigd wordt, de begrooting van 1855, met de daarbij behoorende memoriën van toelichting, staten en bijlagen aan te bieden. Wordt voor kennisgeving aangenomen.

Alsnu wordt het woord verleend aan den Minister van Financiën, die de volgende rede uitspreekt:

Mijne Heeren!

In uw midden verschijnende, om, op last des Konings en ter voldoening aan de voorschriften der Grondwet, bij deze vergadering over te brengen de ontwerpen der algemeene begrootingswetten van 's Rijks uitgaven voor het dienstjaar 1855 en de wet tot voorziening in de middelen tot dekking dier uitgaven, zij het mij vergund op het voetspoor mijner geachte voorgangers in eenige algemeene beschouwingen te treden ten aanzien van 's lands finantiëlen toestand, waaruit van zelve ontwikkeld zullen worden de redenen, die de regering bewogen hebben, reeds nu, over te gaan tot het voorstellen eener aanvankelijke vermindering van lasten, terwijl ik tevens eenige toelichtingen omtrent de begrooting zelve daaraan hoop te doen sluiten.

Vestigen wij in de eerste plaats onze aandacht op hetgeen van vorige jaren nog onbeschikt over is gebleven. Het voordeelig slot over het dienstjaar 1851, bedraagt, volgens de algemeene rekening, welke den 13 Julij 1854 ten algemeene rekenkamer is opgenomen en gesloten *f* 4,490,975,89^5, waarvan beschikbaar is gesteld, krachtens art. 2 der wet van 14 December 1853 (Staatsbl. n°. 124), ter zake van hetgeen ter volledige dekking van het te kort over het dienstjaar 1848 nog ontbrekende was *f* 4,406,909.56^5

f 4,407,664.76^5;

f 755.20 blijft dus nog beschikbaar op het voordeelig saldo over het dienstjaar 1851 *f* 83,311.13. Het voordeelig slot over het dienstjaar 1852, volgens de rekening, welke ter Algem. Rekenkamer is overgebragt bedraagt *f* 4,256,260.11^5, waarvan tot amort. en aflossing van Nat. Schuld is beschikbaar gesteld *f* 4,000,000; blijft dus nog beschikbaar op het voordeeling slot dienstjaar 1852 *f* 256,260.11^5. Het voordeelig slot van het dienstjaar 1853 kan voorloopig gesteld worden op *f* 5,550,158.55^5, totaal *f* 5,889,729.80.

De thans nog beschikbare saldo's van 1851, 1852 spruiten voort uit dienstjaren, waaromtrent door mijne voorgangers mededeelingen zijn gedaan. Op mij rust thans de verpligting het batig saldo van 1853 eenigzins toe te lichten. Uit den vergelijkenden staat tusschen 1855 en 1853, die als bijlage tot de wet op de middelen aan uwe vergadering wordt medegedeeld, zal u blijken dat 's Rijks inkomsten en middelen over het dienstjaar 1853 de raming nog al aanzienlijk hebben overtroffen. Bij de wet van 24 Dec. 1852 (*St.bl.* no. 256) waren de middelen geraamd op *f* 71,685,772,39. De opbrengst overtrof de raming met *f* 3,031,203,38$\frac{1}{2}$. Hierdoor hebben 's Rijks inkomsten en middelen in 1853 de aanzienlijke som bereikt van *f* 74,716,975,77$\frac{1}{2}$. De uitgaven over dat dienstjaar bedroegen *f* 69,166,817,22, gevende dus een vermoedelijk voordeelig saldo van *f* 5,550,158,55$\frac{1}{2}$.

De oorspronkelijke begrootingen van uitgaven voor 1853 hadden bedragen *f* 70,085,078.31$\frac{1}{2}$, en waren later wettelijk verhoogd met *f* 653,132,42, en dus gebragt tot *f* 70,738,210.73$\frac{1}{2}$. Daartegen is op de staatsuitgaven bespaard geworden eene som van *f* 1,571,393.51$\frac{1}{2}$; blijvende derhalve eene werkelijke uitgave van *f* 69.166,817.22.

Terwijl het jaar 1853, zoowel wegens opbrengst der middelen boven de daarvan gemaakte raming, als wegens besparing op de uitgaven zeer voordeelig mag geacht [...] den, meen ik ook ten opzigte der middelen van het [...] pende jaar te mogen zeggen, dat deze gunstige uit[...] openen en ten slotte, niettegenstaande eenige begrooting[...] aanzienlijk zijn verhoogd, toch ook over dit dienstjaar [...] voordeelig slot mag te gemoet gezien worden.

Wanneer men in het oog houdt, dat niettegenstaande [...] verlies op de regten van in- en uitvoer van ruim *f* 300,000 [...] het totaal der middelen thans de opbrengst der acht eerste [...] maanden van 1853 met ruim eene tonne gouds overtreft, dan mag deze toestand zeer bemoedigend genoemd worden. Zulks is echter nog meer het geval indien men op de vol[...]gende bijzonderheden let:

De opbrengst der *directe belastingen* bleef in de eerste acht maanden van dit jaar *f* 576,380,56, beneden het [...] der raming van het geheele jaar. Dit echter is een gewoon verschijnsel. Ook in het vorige jaar was aan het einde [...] acht eerste maanden de opbrengst ruim een half millioen beneden 2/3 der raming en desniettemin overtrof de totale opbrengst met *f* 249,695,62 het cijfer waarop de directe belastingen voor het loopende dienstjaar zijn geraamd.

Het totaal der *in- en uitgaande regten en scheepvaartregten* is *f* 253,186,87 beneden de opbrengst dier middelen in een gelijk tijdverloop van het vorige jaar. Dit verschil is minder dan hetgeen de regten op den in- en uitvoer tengevolge der verlaagde invoerregten der granen, in [...] eerste acht maanden van dit jaar verloren hebben; [...] meerdere opbrengst der tonnegelden van zeeschepen, scheepvaartregten, vuur- ton- en bakengelden vergoedde eenig[...] het verlies op de in- en uitvoerregten, en de totale opbrengst van deze middelen is ten gevolge daarvan slechts *f* 69,89[...] beneden het 2/3 gedeelte van de raming van het geheele jaar. Ten opzigte van de opbengst der accijnsen in [...] acht eerste maanden van dit jaar kan het volgende [...] den gemeld: de accijns op de suiker, den wijn, [...] binnenlandsch gedistilleerd, het zout, de zeep en [...] steenkolen bragt in de eerste acht maanden van dit [...] meer op dan in een gelijk tijdsverloop van het vorige [...]. Daarentegen bleef de opbrengst van den accijns op [...] buitenlandsch gedistilleerd, het geslagt, de bieren [...] azijnen, den turf en het gemaal beneden de opbrengst [...] zelfde middelen in een gelijk tijdsverloop van het vo[...] jaar. Het verschil in minder over al de accijnsen bij[...]genomen is *f* 96,721,75$\frac{1}{2}$.

Deze mindere opbrengst over de acht eerste maanden des jaars in vergelijking met de acht eerste van het vo[...] behoeft echter volstrekt de vrees niet te doen ontstaan [...] de opbrengst der accijnsen aan het einde des jaars, [...] den de raming daarvan voor dit dienstjaar gemaakt [...] blijven. Vooreerst toch moet ik opmerken, dat de ac[...] op de suiker, die thans nog ruim *f* 100,000 beneden [...] der raming is, ten slotte de som in de raming der [...] delen daarvoor uitgetrokken ten gevolge van de half[...] verrekeningen met de raffinadeurs moet bereiken, da[...] accijns op het geslagt en het zout altijd de grootste [...] brengst heeft in de laatste maanden des jaars, en d[...] op het gemaal, hoewel beneden de opbrengst des vo[...] jaars, echter het $\frac{2}{3}$ der raming voor dit jaar nog [...] treft. Doch bovendien moet ik uwe aandacht vestig[...] de volgende omstandigheid: uit het overzigt dat u, [...] Heeren, zal worden medegedeeld van de opbrengst d[...] delen over het dienstjaar 1853 zal u blijken, dat [...] cijnsen in hoofdsom en opcenten hebben op[...] *f* 20,573,544,70. Dit is *f* 954,245,70$\frac{1}{2}$ meer dan [...] daarvoor in de begrooting van het loopende dienstja[...] genomen. Indien dus de opbrengst der accijnsen in [...] laatste maanden in dezelfde verhouding tot de vier [...] des vorigen jaars mogt blijven als die welke in de [...] eerste plaats vond, waardoor die middelen over dit [...] jaar ongeveer *f* 145,000 minder dan in het vorige [...] opbrengen, dan nog zou zulks eene totale opbrengst [...] accijnsen mogen doen verwachten, die de daar[...] maakte raming met ongeveer *f* 800,000 zal overtre[...].

Het middel van *waarborg en belasting der goud- [...] zilveren werken*, waarvan de opbrengst als eene [...] juiste aanduiding van de meerdere of mindere [...] vooral van den landbouwenden stand mag beschouwd [...] den, levert ook in dit opzigt aangename uitkomsten. De opbrengst der acht eerste maanden van dit jaar [...] treft die in het overeenkomstige tijdvak van het vorige [...] *f* 12,614.86$\frac{1}{2}$, en het $\frac{2}{3}$ der raming met *f* 32,816.[...]

Zeer belangrijk mag genoemd worden de toenemende opbrengst der *indirecte belastingen.* De zegel-, registratie-, griffie-, hypotheek- en successie-regten hebben alle [...] eerste acht maanden van dit jaar meer opgebragt [...] het overeenkomstige tijdvak des vorigen en aanzienlijk [...] dan het $\frac{2}{3}$ der raming daarvan voor dit dienstjaar ge[...]. Die verschillende regten hadden den 1 September [...] jaar meer opgebragt dan den 1 Sept. des vorigen [...] *f* 378,588.24$\frac{1}{2}$, terwijl zij het $\frac{2}{3}$ der raming overtroffen hebben met *f* 1,103,633.84.

De *opbrengst der posterijen* doet ook eene regelmatige vermeerdering van inkomsten kennen. De acht eerste maanden van dit jaar bragten *f* 35,184.06 meer op dan de [...] eerste maanden van 1853 en zij overtroffen het $\frac{2}{3}$ van [...] ming met *f* 95,727.67. De werking der postwet van [...] April 1850 mag dus voortdurend gunstig genoemd worden, en bij de herziening dier wet, welke ingevolge art. [...] voor het einde dezes jaars moet plaats hebben, zullen [...] oorzaken, welke die gunstige uitkomsten te voorschijn [...] ten, niet uit het oog verloren worden.

De inkomsten der *staatsloterij* beloven dit jaar [...] het vorige een klein excedent boven de raming.

Die der *domeinen* mogen geschat worden [...] beneden de raming te zullen blijven; hetgeen [...]

goede gronden kan verwachten van de afdeeling der *verschillende ontvangsten en toevallige baten.*

De Minister gaat alsnu over met na te gaan al hetgeen sedert 1850 is besteed geworden voor schulddelging. De slotsom daarvan is, dat de Minister aldus voortgaat:

Het totaal der renten, welke tengevolge van de vermelde inkoop en aflossing van nationale schuld voor het Rijk bespaard wordt, bedraagt *f* 1,026.668. Bovendien is voor 's Rijks schatkist, door verschillende oorzaken, in de vermelde memorie van toelichting breeder uiteengezet, nog aan renten bespaard een bedrag van *f* 61,425.46, zoodat het totaal der sedert 1850 bespaarde renten, thans het niet onbelangrijke totaal van *f* 1,088,093.46 bereikt.

Indien ik u deze voor ons Vaderland zoo gelukkige vermindering van rentelast, onder mijne geachte voorgangers tot stand gebragt, thans herinner, het is, omdat zij, bij de beraadslagingen der regering, niet zonder overwegenden invloed is gebleven.

De zucht der regering, om de lasten der bevolking zooveel mogelijk te verligten, moest haar natuurlijk dubbel opmerkzaam maken op de omstandigheid, dat in de laatste jaren de opbrengst der middelen de raming heeft overtroffen; dat zulks in het bijzonder ten vorige jare plaats vond, en in dit opzigt de vooruitzigten voor het loopende jaar geenszins ongunstig zijn, zooals u, mijne heeren, uit de vorige uiteenzetting is gebleken, tengevolge waarvan niet onbelangrijke saldo's in de schatkist beschikbaar leggen, en zoo wij mogen hopen aan het einde van dit jaar nog vermeerderd zullen worden, zoodat op nieuw tot schulddelging de noodige voorstellen zullen kunnen worden gedaan. Doch aan den anderen kant mogt de regering niet verzuimen haren blik ook over de grenzen te doen gaan, en zich af te vragen: „is de politieke toestand zoodanig gunstig, dat men veilig tot eene afschaffing van belastingen kan besluiten? Terwijl het voor Nederland eene ruime stof tot dankbaarheid moet opleveren, dat de strijd zoo ver van zijne grenzen blijft verwijderd, en het zijne stelling van neutralen staat, ongeschonden heeft kunnen bewaren, en dien meer en meer heeft zien bevestigen, waaromtrent een jaar geleden nog alles in het onzekere was, valt nog niet te ontkennen, dat zoolang de vrede niet hersteld is, het roekeloos zou zijn, in ons belastingstelsel te diep ingrijpende verminderingen in te voeren. Doch gelijktijdig meende men dat aan eene vermindering van belasting ongeveer gelijkstaande, en niet overschrijdende de som sedert 1850 aan renten bespaard, het verwijt van roekeloosheid niet zou kunnen worden toegevoegd, terwijl het tevens den opregten wensch der regering, om de belastingen niet hooger opgevoerd te houden, dan het wel begrepen belang des Staats volstrekt vordert, duidelijk kenbaar zou maken.

Zietdaar, Mijne Heeren, de beweegredenen, welke geleid hebben tot de begrooting der middelen, welke u thans wordt aangeboden. Alvorens haar toe te lichten moge een woord betreffende de begrooting der uitgaven voorafgaan.

De begrootingen der uitgaven voor 1854 bedroegen oorspronkelijk gezamenlijk . . . . *f* 70,703,711,89^5

Zij zijn later verhoogd bij de verschillende wetten met . . . . „ 3,043,470,00

f 73,747,181,89^5

De begrootingen van uitgaven, welke ik de eer heb hierbij, op last des Konings, aan uwe beraadslagingen te onderwerpen, bereiken gezamenlijk het cijfer van *f* 72,118,891,29^5.

Nadat alle begrootingen met de meeste naauwgezetheid getoetst waren aan den dubbelen eisch der behoeften van de dienst en van de meest gewenschte spaarzaamheid heeft het een punt van overweging uitgemaakt, in hoeverre gevolg zou kunnen worden gegeven aan het hierboven ontwikkelde denkbeeld, om de eersten te verminderen met een bedrag, gelijkstaande aan de sedert 1850 bespaarde renten. Uit het wetsontwerp op de middelen, zal u blijken, dat de Regering gemeend heeft, dat daartoe thans werkelijk kan worden overgegaan. Zij vond daartoe des te meer vrijheid, daar in den laatsten tijd de opbrengst der middelen de raming niet bij uitzondering van een enkel voordeelig jaar, maar regelmatig en voortdurend heeft overtroffen, en zij dus de tijd meende geboren te zijn, dat de raming dier middelen meer nabij de werkelijke uitkomst der laatste jaren zou kunnen gebragt worden. Van dit standpunt uitgaande is die raming voor de meeste middelen hooger opgevoerd, dan in vorige jaren, doch gebleven beneden de werkelijke opbrengst in 1853, en de vermoedelijke opbrengst van dit jaar. De voorzigtigheid toch gebiedt de raming zoo te doen, dat het meer waarschijnlijk blijkt, dat zij overtroffen, dan wel dat zij niet bereikt zal worden.

Dus handelende heeft de Regering zich afgevraagd, welke lasten het meest in aanmerking moesten komen, bij eene voorgenomen vermindering. Het zal onnoodig zijn hier te herinneren hoe, bij verschillende gelegenheden, op afschaffing, en zoo die onmogelijk ware, op vermindering van accijnsen is aangedrongen. Terwijl door sommige op afschaffing van den accijns op het geslagt, en door anderen op dien der brandstoffen werd aangedrongen, hebben velen met den meesten nadruk op den accijns op het gemaal gewezen, als de eerste belasting, die zou dienen te worden afgeschaft. Alle moesten het echter daarin eens zijn, dat aan eene geheele afschaffing van dat middel, in den tegenwoordigen toestand onzer financien niet viel te denken.

Daar nu de Regering bij voorkeur eene dier belastingen wenschte te verligten, welke op de eerste levensbehoeften van alle ingezetenen, dus ook van de minvermogenden drukken, doch eene geheele afschaffing der belasting op het gemaal in dit oogenblik ondenkbaar is, vond zij eene proportionele vermindering dier belasting in de weglating der 23 opcenten op de hoofdsom en op het collectief zegel. Daardoor blijft het beginsel in zijn geheel. Zoo het in alle tijden bedenkelijk is een grooten greep te doen in het belastingstelsel van een land: in de tegenwoordige omstandigheden ware zulks niet wel te verschoonen. De Regering heeft gemeend in deze zaak den weg van bedachtzame voorzigtigheid, waar gewoonlijk weinig toejuiching aan te beurt valt, doch die voor het duurzaam belang van het land de meest gewenschte is, niet te moeten verlaten.

Gelijktijdig met het voornemen om de 23 opcenten op de hoofdsom en het collectief zegel van den accijns op het gemaal, bij de begrooting der middelen van het volgend jaar weg te laten, werd ook het onderwerp der tonnegelden van de zeeschepen bij de Regering in overweging genomen. Het is bekend, dat herhaalde malen de Regering van verschillende kanten tot de afschaffing dier regten is aangespoord, als zijnde deze niet in overeenstemming met de milde beginselen van handel en scheepvaart, ten jare 1850 in onze wetgeving opgenomen, en waarvan de heilzame invloed dankbaar moet erkend worden. Ofschoon het nu wel niet gebleken is, dat thans de scheepstongelden in Nederlandsche havens tot zoo veel hooger bedrag dan elders geheven worden, mag men niet ontveinzen, dat de ligging van sommige onzer havens, bezwaren doet geboren worden, welke voor groote en diep gaande zeeschepen in eenige vreemde havens niet bestaan.

Daarom meent de Reg. voort te moeten gaan op den weg in 1850 op het stuk van handel en scheepvaart, ingeslagen, teneinde door vrijgevige bepalingen physieke en materiële belemmeringen eenigzins te vergoeden. Zij moet tevens doen opmerken, dat, zoo de scheepvaart in de eerste plaats de voordeelen der afschaffing van de tonnegelden der zeeschepen mag ondervinden, op de inlandsche voortbrengers en verbruikers de terugwerking daarvan niet achterwege kan blijven.

Deze beschouwingen hebben er toe geleid, om u ook de afschaffing der tonnegelden voor te stellen. Eene geheele afschaffing van dit regt schijnt eenigzins in tegenspraak met de beginselen, die de Regering bewogen hebben, zich bij den accijns op het gemaal tot de opcenten te bepalen. Doch hierbij moet niet uit het oog worden verloren, dat bij het wegnemen van het tonnegeld der zeeschepen, uit de rij onzer belastingen, het raderwerk der overigen zijnen gewonen gang kan behouden, hetgeen volstrekt niet het geval zou zijn met eene afschaffing van den accijns op het gemaal, terwijl de geheele opbrengst der tonnegelden te gering is, dan dat men kan verwachten, dat hetzij eene gedeeltelijke vermindering, hetzij eene weglating der opcenten het doel zou kunnen doen bereiken, hetgeen men met eene geheele opheffing voor oogen heeft.

Wat nu het verlies betreft, dat 's Rijks schatkist, ten gevolge der voorgenomen maatregelen, zal lijden, zoo veroorloof ik mij hier te herinneren, dat in de Wet van 24 Dec. 1853, houdende aanwijzing van de middelen ter goedmaking der uitgaven van het tegenwoordige dienstjaar, de 23 opcenten op de hoofdsom en het collectief zegel van den accijns op het gemaal, zijn geraamd op een gezamenlijk bedrag van *f* 834,900.00.

Het tonnegeld der zeeschepen werd geraamd op *f* 400,000.00 met 13 opcenten *f* 52,000.00 hetwelk te zamen beloopt *f* 452,000.00; de afschaffing der beide inkomsten zoude dus aan 's Rijks schatkist kosten *f* 1,286,900.00.

Doch hierbij moet niet uit het oog worden verloren dat beide middelen, aan het einde des jaars waarschijnlijk zullen blijken meer opgebragt te hebben, dan daarvoor is geraamd, hetgeen dus het verlies voor de schatkist nog grooter zou maken, daar ook de opbrengst van het formaatzegel lager moet geraamd worden, waardoor dit verlies dus nog al aanzienlijk meer zou bedragen den de renten sedert 1850 bespaard, tot welk bedrag de voorzigtigheid gebiedt zich thans te beperken.

Ten einde hierin te voorzien acht de Regering zich onbezwaard u voor te stellen de opcenten op het binnen en buitenlandsch gedistilleerd met 12 te vermeerderen, en dus tot 60 op te voeren. Terwijl men aan den eenen kant de belasting drukkende op een nuttig en een der meest algemeene-voedselen vermindert, zal dan tevens die op de meest verderfelijke van alle dranken eenigzins verhoogd worden. Met het oog op de raming van dit jaar zou die verhooging van opcenten, eene vermeerderde opbrengst van *f* 374,220 mogen doen verwachten, waardoor dus het verlies voor 's Rijks schatkist zich zou beperken tot *f* 912,080.00. In werkelijkheid zal dit verlies echter grooter zijn en meer dan waarschijnlijk weinig verschillen van de meer gemelde som aan renten bespaard. Bij eene opbrengst van middelen, gelijk die in 1853 plaats vond, zouden de voorgestelden maatregelen aan 's Rijks schatkist een verlies van *f* 1,003,518.30^5 hebben berokkend.

Ten opzigte der overige middelen valt alleen op te merken, dat de raming derzelver opbrengst verschillen vertoont met die der laatste jaren. De meeste middelen zijn door hoogere raming nader gebragt aan de werkelijke opbrengst der laatste jaren: eenige weinige zijn lager geraamd, zoo als b. v. de regten op den in- en uitvoer, ten gevolge der wet van 1 Sept. jl. (*Stbl.* n°. 126). Het totaal der middelen is thans geraamd op *f* 72,386,595.77 en het totaal der uitgaven op *f* 72,118,891.29^5, sluitende dus met een vermoedelijk voordeelig saldo van *f* 267,704.47^5.

En hiermede, Mijne Heeren! zie ik mij genaderd tot het einde der taak mij heden opgelegd. De toelichtende Staten der verschillende begrootingen zullen u eene menigte bijzonderheden doen kennen, waarop ik thans uwe aandacht niet zou kunnen vestigen zonder in wijdloopigheid te vervallen.

Moge het overleg dat over de thans aangeboden begrooting zal plaats vinden, niet alleen de geregelde dienst van een volgend jaar verzekeren, maar ook onder de leiding der Voorzienigheid, het waarachtig heil van ons dierbaar Vaderland bevorderen!

Na het houden dezer rede wordt aan den Minister de dank der vergadering betuigd voor de door hem gedane mededeelingen en voorts besloten deze te doen drukken en ronddeelen.

Daarna is de vergadering gescheiden.

's Gravenhage, 22 September.

Z. M. heeft aan mr. E. A. Berkmans de Weert, secretaris van Hd. Kabinet, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder van de Portugesche orde der Ontvangenis, hem door Z. M. den Koning-Regent van Portugal geschonken.

Z. M. heeft tot burg. van Zierikzee benoemd mr. B. C. Cau thans lid van de arrondissements-regtbank aldaar; de benoeming van den heer J. Schalkwijk, op diens verzoek ingetrokken en benoemd tot voorzitter van de centrale directie van Schouwen, Burgh en Westland, zoomede Zuider Nieuwland (prov. Zeeland) den heer mr. B. C. Cau; en den heer J. J. baron Taets van Amerongen, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Wadenoijen.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden hierna genoemd, als: van de Herv. gem. te Heeswijk, Dinthel en Nestelrode, onder de classis van 's Hertogenbosch, op R. P. Verbeek, pred. te Doorn; van de Herv. gem. te Waalwijk, onder de classis van Heusden, op W. van der Veen, cand. bij het prov. kerkb. van Zuidholland; van de Herv. gem. te Berkel en Rodenrijst, onder de classis van Rotterdam, op T. E. Heinecken, pred. te Burum e. a.; van de Herv. gem. te Geervliet, onder de classis van Brielle, op J. Romeny, pred. te Hall; van de Herv. gem. te Schore, onder de classis van Goes, op H. van Strien Cz., pred. te Klevenskerke; van de Herv. gem. te Nieuwland, onder de classis van Gouda, op J. W. van Maanen, cand. bij het prov. kerkb. van Overijssel; van de Evangelisch-Lutersche gem. te Schiedam, op J. D. Siegmund jr., pred. te Harlingen.

De *Noordbrabanter* protesteert «op eene uitdrukkelijke wijze» tegen de bewering van de *Amsterdamsche Courant*, «dat de heer Luyben een aanhanger van het tegenwoordig «Ministerie, in oppositie met het ministerie Thorbecke, «zoude zijn.»

«Wij meenen» — aldus zegt *de Noordbrabanter* — «dat de plaats van den Hr. Luyben is naast de heeren «Meeussen, Bots, Hengst, Beens, Dommer van Poldersveld, enz. en dat hij nimmer het Ministerie van Hall «zal toegedaan zijn, wanneer het eenige voordragt zoude «doen, welke eene reactionnaire strekking heeft of zelfs «naar reactie zweeft.»

H. M. de Koningin der Nederlanden en HDs. zoon Prins Alexander zijn den 18 dezer te Stuttgart aangekomen.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het hôtel de Bellevue afgestapt de heer M. P. D. Baudouin, kapitein aan het groot Marine Etablissement te St. Cyr.

---

* In het hôtel Paulez zijn afgestapt de heer Pron met familie en gevolg, prefect van het departement la Sarthe, benevens de heeren B. J. Momma en Wiarda Beekman, leden van den Gemeenteraad van Amsterdam, J. J. Karseboom, Advokaat-Generaal van het Prov. Geregtshof van Noordholland en de Neufille, Secretaris van den Gemeenteraad van Amsterdam.

---

* Gisteren is werkelijk het 2e regement dragonders onder het kommando van den kolonel jhr. van Merlen, dat uit de residentie naar het kamp van Reijen was vertrokken teruggekomen; het is dus niet, zooals uit het kamp gemeld was, vervangen door het 4e regement. Het is mogelijk, dat zulks met Mei aanst. zal plaats hebben, maar tot heden is van die garnizoens-verwisseling nog niets bekend.

Met genoegen kunnen wij melden, dat aan onzen geachten stadgenoot, den heer A. de Groot, op de gehouden tentoonstelling te Dordrecht, wederom, zooals elders, de bekrooning ten deel is gevallen der eerste prijzen voor ingezonden vreemde heesters als ook voor Bloemendaal.

---

* Programma der uit te voeren harmonie-muzijk, op Zondag, voor de societeits-tent in het bosch, onder de leiding van den heer D. Bolten: 1o. Marsch le Domino Noir. Dunkler. 2o. Ouverture La Muette de Portici. Auber. 3o Walz Sons on the Themes. Kubner. 4o. Fantaisie Lucrecia di Borgia. J. M. Coenen. 5o. Solo pour le cor. Galag. 6o. The Musical Telegraphe, Potpourri. Kubner. 7o. Themes-Tunnel Galop. Kubner.

Wij zijn verzocht, het volgende adres mede te deelen, dat den 19den Aug. jl. door een aantal ingezetenen van Curaçao aan den Gouverneur a. i. werd aangeboden:

Aan den HoogEdel Gestrengen Heer Mr.
J. B. Gravenhorst, Gouverneur a. i. van
Curaçao en onderhoorigheden.

HoogEdel Gestrenge Heer!

Verheugt zich een klein gedeelte der bevolking van Curaçao over de gelukkige aankomst van den HoogEdel gestrengen Heer Gouverneur Elsevier in het Moederland, niet minder groot en zeker niet minder opregt en hartelijk is onze vreugde, dat het onzen geliefden en geëerbiedigden

Koning behaagd heeft, U HoogEdel Gestrenge aan het hoofd dezer kolonie te plaatsen.

Waarachtige hulde, eerbied en hoogachting zal nimmer iemand, welke ook zijne denkwijze zijn moge, aan ware verdiensten, — aan persoonlijke waarde ontzeggen. De ambtenaar, die in al zijne publieke betrekkingen zonder aanzien van persoon of rang den weg heeft bewandeld en ongetwijfeld ook nu zal blijven bewandelen, dien Regt en Billijkheid hem aanwezen, heeft zeker aanspraak op het vertrouwen en toegenegenheid zijner landgenooten. Dat vertrouwen, die gehechtheid schenken wij u dan ook in ruime mate.

Ontvang de verzekering, HoogEdel Gestrenge Heer, dat wij *wars van alle vleijerij*, den Hemel steeds zullen afsmeken, dat Hij U bescherme en die wijsheid schenke, die zoo noodzakelijk tot het heil en voorspoed van ons ongelukkig Eilandje is.

Heere bescherm onzen geliefden Gouverneur a. i. en behoud hem lang in ons midden als opperhoofd dezer kolonie!

Met achting en opregtheid hebben wij de eer te zijn
HoogEdel Gestrenge Heer,
U HoogEdel Gestr. zeer Dw. Dienaren,
(Geteekend) door 177 onafhankelijke ingezetenen.

Curaçao den 18 Augustus 1854.

De *Staats-Ct.* bevat eene statistieke opgaaf, aanwijzende de op den 15den dezer in de entrepôts Amsterdam, Rotterdam Schiedam, Dordrecht en Middelburg aanwezige hoeveelheid van goederen als: 1,865.633 nd. pd. pot- en parelasch; 333 lasten tarwe; 1,162 lasten rogge; 204 lasten gerst; 16,297 stuks huiden; 189,238 nd. pd. indigo; 1,897,699 nd. pd. koffij; 3,846,960 pd. rijst; 33,978,392 pd. ruwe suiker 1,512,618 nd. pd. tabak, in rollen, bladen en ongeplette stelen; 1,999,087 nd. pd. tin; 72 vaten walvisch- en robbentraan en 71 vaten levertraan.

Gisteren is te Capelle a/d IJssel van de werf van den scheepsbouwmeester W. C. Hoogendijk met goed gevolg te water gelaten, het barkschip *Cornelia en Margaretha*, groot 319 lasten, bestemd voor de groote vaart, zullende gevoerd worden door den kapt. W. L. van den Dries, voor rekening eener reederij onder directie van den heer A. S. Smits, te Lekkerkerk.

Op den 15 dezer heeft de Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen onder voorzitterschap van den heer J. C. van Marken hare jaarlijksche algemeene vergadering te Amsterdam gehouden. Tot algemeene voorzitter der maatschappij voor het volgend jaar is gekozen de heer Dr. G. A. Schneither en tot algemeenen secretaris de heer Mr. H. J. Burger beiden te Rotterdam.

Uit Utrecht wordt ons medegedeeld: Omtrent den gezondheidstoestand der troepen, welke in het kamp van Zeist zijn gelegerd geweest, kunnen wij uit eene geloofwaardige bron mededeelen, dat bijna 600 man door ligte ongesteldheden waren aangetast, doch ten gevolge dier ongesteldheden hebben er geene sterfgevallen plaats gehad.

Leiden, 21 Sept. Eergisteren promoveerde alhier tot doctor in de verloskunde de heer N. de Keijzer med. doct. te Rotterdam, na verdediging van Theses argermenti obstetricii.

△ **Utrecht**, 22 Sept. In mijn brief van eergisteren heb ik u de werkzaamheden van den eersten dag op het Taal- en Letterkundig Congres gemeld. De vergadering van gisteren was talrijker dan die van den vorigen dag. De heer van Beers uit Belgie heeft de vergadering in verrukking gebragt door zijne buitengewone en diep gevoelde voordragt van een eigen dichtstuk getiteld: «de Blinde» welk stuk tevens uitmuntte door schoonheid en rijkdom van gedachte, door verhevene en hartverrukkende poëzij. Een uitbundig applaudissement bewees meer dan woorden hoezeer de vergadering getroffen was. Des avonds op de feestelijke bijeenkomst in de concertzaal, heeft de heer van Beets op dringend verzoek voor een talrijk publiek andermaal zijn auditorium in verrukking gebragt.

Heden, zijnde de derde en laatste zitting van het congres heeft de geachte voorzitter de heer Koenen eene heerlijke voordragt gehouden, over het denkbeeld, dat men zich van den rijkdom eener taal, inzonderheid van ons Nederduitsch te maken heeft. Daarna bragt de hoogleeraar de Vries een belangrijk, doch zeer breedvoerig verslag uit, aangaande den stand der werkzaamheden voor het woordenboek der Nederduitsche taal. Wij bekennen volgaarne dat, hoe de heer de Vries de vergadering bijna anderhalf uur heeft bezig gehouden, de sierlijkheid van stijl, geheel het drooge heeft weggenomen, wat een verslag uit den aard der zaak meestal aankleeft.

Doch ook nu wachtte de talrijke vergadering, die zich heden vooral kenmerkte door een groot aantal dames, eenige verrukkende oogenblikken. De gevierde dichter Da Costa toonde in geniale en dichterlijke uitdrukkingen het verband aan tusschen poëzij en wetenschap. Het was geen dichtstuk, maar een echt poëtische ontboezeming, waarin hij aan zijne dichterlijken en stouten geest den vrijen teugel gaf. Geheel de vergadering was één gehoor, één gevoel. Daarna deelde de President mede, dat het boekwerk, bestaande in een compleet exemplaar der werken van Bilderdijk aan het congres door Z. M. den Koning geschonken, zoo even was aangekomen, en toonde eenige deelen aan de vergadering, die, op voorstel van den heer Da Costa, besloot, Z. M. te bedanken uit naam van dit congres, en tevens voor het blijk van groote belangstelling van Z. M. voor het oog der natie in den grooten dichter. De heer dr. Wap stelde nog voor, een monument ter eere van Bilderdijk op te rigten, waarvoor het model reeds door den heer Roijer welwillend in gips vervaardigd, en in een der zalen aanwezig was.

Naar aanleiding van dat voorstel, ontstond tusschen de heeren Vreede en Wap eene kleine schermutseling. De heer Vreede wenschte, dat men met een monument voor Bilderdijk op te rigten, niet nog een vlek te meer zou werpen op de nagedachtenis van Oldenbarneveld, Johan de Witt, Hugo de Groot en zoo vele anderen, die menigmaal door Bilderdijk waren verguisd geworden. Wij gelooven met den voorzitter dat de waarheid in het midden ligt, en dank zij diens fijne takt, werd dat geschilpunt, als strijdende met het reglement, ter zijde gesteld.

Nadat Antwerpen voor de plaats van het volgend congres dat over twee jaren zal plaats hebben, was aangewezen, ging de vergadering uiteen, na alvorens een dichtstuk door den heer N. Beets voorgedragen, getiteld: «Tijdgezang» met geestdrift en algemeene toejuiching te hebben begroet.

Middelburg, 21 Sept. Bij het lezen van de zinsnede in de Troonrede, dat de openbare middelen van verkeer worden bevorderd, rijst als van zelve de wensch op, dat de Zeeuwsche afgevaardigden den minister inlichting vragen nopens de oorzaak van de vertraging in het openstellen van telegraafkantoren, nadat de draad tot Vlissingen reeds voor lang is gespannen, en terwijl men leest dat de later door particulieren aanbestede telegraaf tusschen Rotterdam en Brouwershaven reeds dezer dagen zal worden opengesteld. (*Prov. Z. Ct.*)

Leeuwarden, 21 Sept. Met belangstelling vernemen wij, dat de heeren Sixma baron van Heemstra c. s., dezer dagen van wege de Hooge Regering in de gelegenheid zijn gesteld, zich te verklaren omtrent de aanvaarding eener toezegging tot voorloopige concessie voor den aanleg en de exploitatie van spoorwegen in het noord-oostelijk gedeelte des Rijks, bijaldien zij nl. eenige uitbreiding aan hun plan wenschen te geven, door opneming daarin van nog eenige lijnen; welke concessie voorts voor den tijd van 1 jaar geldende zal zijn. Voor die verklaring moet aan gemelde heeren een termijn van ééne maand (met 9 Oct. aanstaande ten einde loopende) zijn gelaten. Mogten zij genegen zijn de toezegging aan te nemen, dan zoude met hen en, bij gebreke daarvan, met de firma Balkema, over hetzelfde plan, worden onderhandeld. (*L. Ct.*)

Groningen, 20 Sept. Eergisteren is van de werf van den scheepsbouwmeester F. M. van der Werff, alhier, te water gelaten het schoenerschip *de Zaaijer*, groot circa 100 lasten, zullende gevoerd worden door kapt. G. Broekhout, en gebouwd voor rekening van den heer E. J. Zelling, te Eexta.

's Bosch, 22 Sept. Eergisteren zijn alhier met de stoomboot van Rotterdam aangekomen H. D. H. de Aartsbisschop van Utrecht, en de Nuntius van Z. H. den Paus bij het Nederl. Hof.

— Gister namiddag heeft Mgr. de Aartsbisschop van Utrecht de kathedraal alhier bezocht; na gedurende eenige oogenblikken het mirakuleuze beeld van O. L. V. vereerd te hebben, heeft Z. HoogEerw. eigenhandig hetzelve met eene allerrijkste kroon en scepter en dat van het kindje Jezus insgelijks met eene kroon versierd. Het is onmogelijk ons een juist denkbeeld te maken van de pracht en de waarde dezer geschenken, welke enkel uit goud en edelgesteenten bestaan en allerkeurigst vervaardigd zijn. Zoowel in de kroon van O. L. V. als in die van het Kind Jezus prijkten 14 dier edelgesteenten; de scepter heeft eene grootte van $1\frac{1}{2}$ palm en vertoont eene kunstig bewerkte broche, waarop 6 brillanten ingewerkt zijn en waarachter een gouden tarweaar uitschiet, waarin niet minder dan 28 brillanten schitteren. Het is onbekend wie de gever dezer prachtige geschenken is, die duizende guldens waarde hebben, maar naar men ons verzekert, zijn zij afkomstig van een rijke persoon uit Utrecht. (*N. Brab.*)

Advertentien.

H. A. M. ROELANTS, te *Schiedam*, heeft heden verzonden:

EENE UITERST VOLLEDIGE, ZEER NAAUWKEURIGE EN GOEDKOOPE UITGAAF, VAN

DE STAATSWETTEN van Nederland.

In 32o. Formaat. (Miniatuur-Uitgaaf). Gebonden in linnen à *f* 1.50.

INHOUD: 1o. De Grondwet van 1848. 2o. De Kieswet. 3o. De Provinciale Wet. 4o. De Wet, houdende verdeeling der Provincie in Kiesdistricten ter benoeming van Leden der Provinciale Staten. 5o. De Gemeentewet. 6o. De Wet tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van Plaatselijke Verordeningen. 7o. De Vreemdelingenwet. 8o. De Wet ter uitvoering van art. 7 der Grondwet (Nederlanderschap en Naturalisatie). 9o. De Wet ter uitvoering van art. 8 der wet van 28 Julij 1850 (*Stbl.* no. 44) (regt voor brieven van naturalisatie). 10o. De Wet tot regeling van het Regt van Enquête. 11o. De Wet op de onteigening. 12o. De Wet tot regeling der Jagt en Visscherij. 13o. De Wet op den electro-magnetisch graaph. 14o. De Wet tot regeling der afkondi algemeene maatregelen van inwendig bestuur Staat. 15o. De Wet betreffende de burgerlijke Pen 16o—22o. De Wetten betreffende de Bevorderi Ontslag en de Pensioenen bij de Zee- en La 23o. De Wet tot regeling van het Pensioen der Leden van het Hoog Militair Geregtshof. 24o. betreffende het verleenen van Pensioenen aan Geëmploijeerden enz., bij Inrigtingen van 's Ri en Landmagt. 25o. De Wet op de Kerkgenootsch 26o. De Wet omtrent het bouwen enz. nabij Ves werken. 27o. De Armenwet. (594)

DE PILLEN VAN HOLLOWAY *zijn een onfeilba neesmiddel voor de waterzucht.* Uittreksel uit eene van den heer Eduard Rowley te Tobago, Indian gedagteekend 8 April 1853, aan den professor Hol «Mijnheer, ik vervul een aangename pligt jegens u kennis te geven van eene genezing eener gev ziekte namelijk de waterzucht, welke genezing, do bijstand van God, heeft plaats gehad, ten gevolge gebruik maken van uwe pillen. In den loop va maanden werd mij vijfmaal het water afgetapt on behandeling van twee kundige geneesheeren, doc toestand verbeterde niet. Ik begon toen uwe pillen bruiken, waardoor ik in zes maanden tijds radica genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als v Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen b VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Ams bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. ST MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te L Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement.

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 23 September 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{1}{2}$			
Dito Certificat.	3	72	*Hope* 1798/1816	5	10
Dito Dito.	4	$90\frac{5}{8}$	Dito 1828/1829	5	10
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	85
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	86
Hand-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
Frakrijk.			Certific. dito.	6	
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	$18\frac{7}{16}$	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3				
D° Binnenl. 6/m.	3	33	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.			Metaliek	5	68
Amort. Schuld.		$4\frac{1}{8}$	Dito bet. Amst.	5	77
Portugal.			Dito lett. B	5	77
Londen nieuwe.	5	$36\frac{7}{16}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	84
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	34

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{11}{16}$; dito Onb. $23\frac{11}{16}$ te Lond. p. s. 100. $2\frac{1}{2}$ pct. $16\frac{3}{8}$; Venez. Uitg. 1

De markt was algemeen flaauw met zeer weinig handel.

FRANKFORT, Vrijdag 22 September. Metalliek $71\frac{7}{8}$; Spanje binnenl. 3 pct. $33\frac{7}{8}$; dito 1 pct. 18

LONDEN, Vrijdag 22 September (2 ure). Consols $95\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ p Spanje binnenl. 3 pct. $37\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{5}{8}$, Certific. $5\frac{1}{8}$, $\frac{3}{4}$; dito Passiven 4, $\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. dito 5 pct. 99; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. $62\frac{1}{4}$; dito 4 pct. 94 dinie 5 pct. 88; Turksche leening $3\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$.

PARIJS, Vrijdag 22 September. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 99 3 pct. 75.05; Sp. binn. 3 pct. $33\frac{3}{8}$; dito 1 pct. Metall. 85.

Men is hier ongerust over den uitslag der expedi de Krim.

WEENEN, Vrijdag 22 September. N. Metall. 8 Leen. $97\frac{1}{4}$; Bankactien 1256; Wissel Londen 11, op Parijs $137\frac{1}{2}$; Zilver 19.

Albier is het gerucht verspreid, dat de Russen Krim, eene aanvallende beweging hebben gemaak met verlies zijn teruggeslagen.

MADRID, Dingsdag 19 September. Sp. 3 pct. 3 N. 1 pct. $18\frac{5}{16}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grave